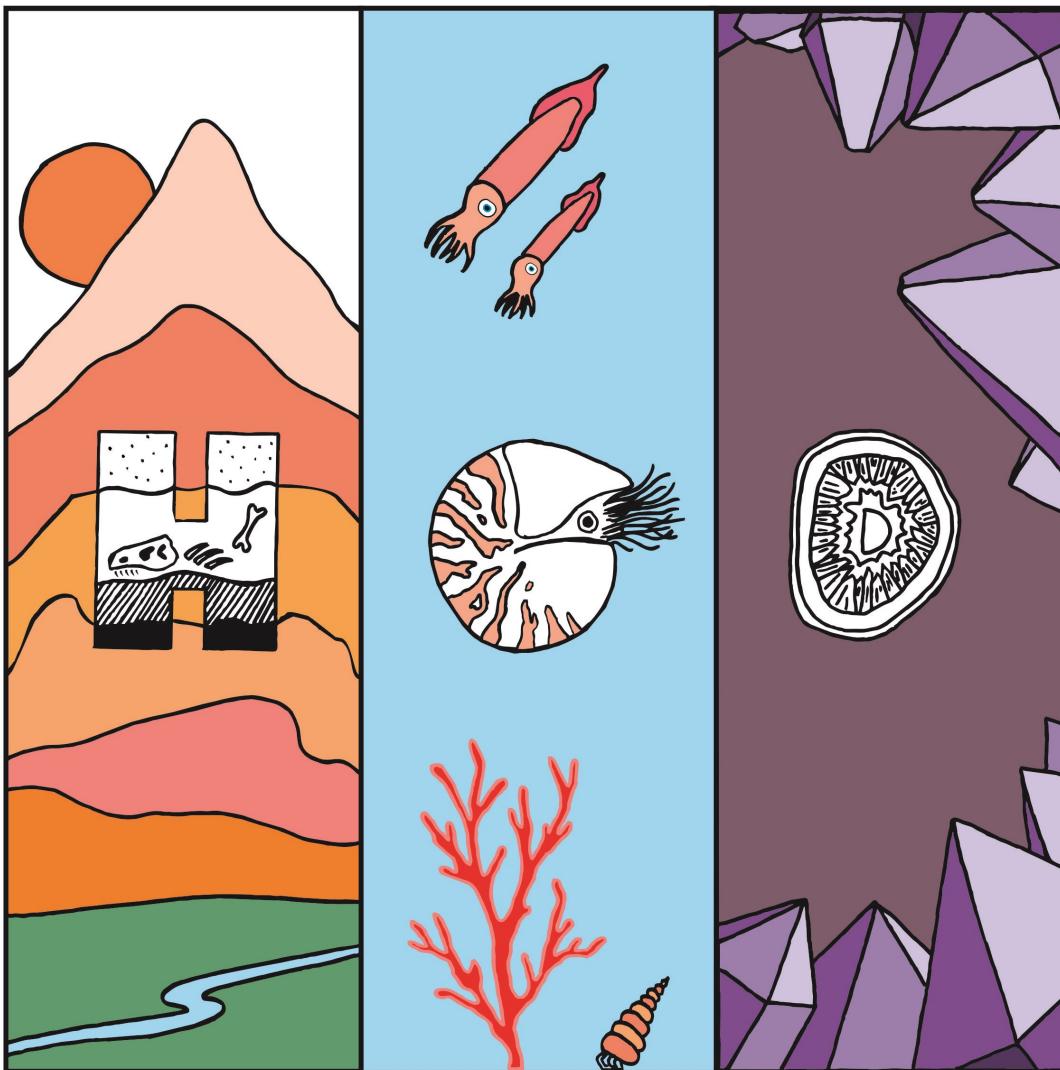

VIJESTI

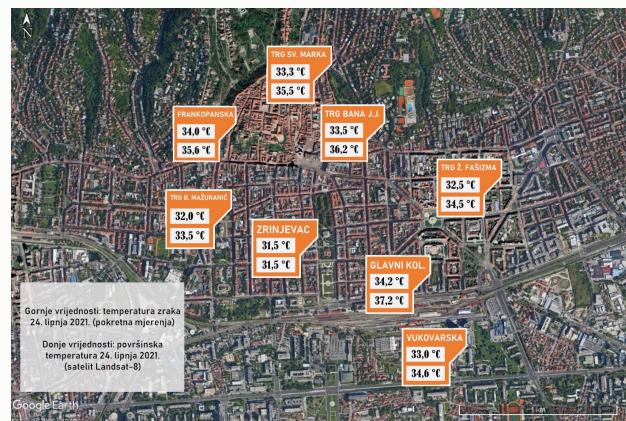
58/2
GODINA XLVIII
ZAGREB, PROSINAC 2021.

HRVATSKOGA GEOLOŠKOG DRUŠTVA

OBLJETNICA

HRVATSKOGA GEOLOŠKOG DRUŠTVA

Na manifestaciji „PMF pedalira i mjeri temperaturu grada“

sudjelovanje u ovoj akciji jer su oni vrlo zainteresirani, proaktivni i imaju puno znanja, ali su istovremeno željni stjecanja novih vještina i znanja. Pokazali su da su im teme vezane uz klimu i posljedice njenih promjena bitne, da razumiju važnost njihovog istraživanja i da su spremni uhvatiti se u koštač s klimatskim izazovima koje im ostavljamo u nasljeđe.

Dodatne informacije o projektu i istraživanjima dostupne su na https://www.pmf.unizg.hr/znanost/centar_za_klimatoloska_istrazivanja.

Uspostavljeni istraživački projekt HRZZ-a (UIP-2020-02-3637): Tehnološke značajke i kulturne prakse u prapovijesnim lončarskim tradicijama na području Hrvatske (prePOT)

Andreja Kudelić, Ana Maričić i Natali Neral

Uspostavljeni istraživački projekt „Tehnološke značajke i kulturne prakse u prapovijesnim lončarskim tradicijama na području Hrvatske“ (akronim: prePOT) Hrvatske zaklade za znanost i Instituta za arheologiju kao nositelja projekta s provedbom je započeo u veljači 2021. te će trajati do kraja siječnja 2026. godine. Projekt obuhvaća ekstenzivno i sistematizirano istraživanje lončarskih tradicija brončanog doba na području Hrvatske dok su glavni predmet istraživanja keramičke posude (lončarija) iz razdoblja između sredine 3. i početka 1. tisućljeća pr. n. e., otkrivene u ostacima prapovijesnih naselja, grobovima i pećinskim objektima.

Zbog čega lončarija? Ulomci keramičkih posuda predstavljaju najbrojniji skup pokretnih nalaza na gotovo svim arheološkim nalazištima, no znanstveni potencijal lončarije kao složenog materijalnog dokaza u arheologiji nedovoljno je iskorišten. Lončarija je za arheologe primarno kronološki indikator, međutim

Priprema izbrusaka keramike u Laboratoriju za analizu geoloških materijala Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta

grupu čine i arheolozi i geolozi. Voditeljica projekta je arheologinja dr. sc. Andreja Kudelić, znanstvena suradnica na Institutu za arheologiju u Zagrebu. Uz voditeljicu članovi arheološke grupe su dipl. arh. Dinko Tresić Pavičić te dipl. arh. Mia Marijan. Geološku grupu čine izv. prof. dr. sc. Ana Maričić s Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta te doktorandica Natali Neral, mag. geol. kojoj je tema doktorskog rada usko vezana uz temu projekta.

Istraživačka grupa ima za cilj primjenom različitih analitičkih metoda i fizičkom analizom ulomaka prikupiti podatke o karakteristikama lončarske sirovine, tehnološkom postupku proizvodnje, distribuciji i upotrebi keramičkih posuda u okviru različitih brončanodobnih kulturnih grupa na području Hrvatske. Svako arheološko nalazište predstavljat će zasebnu studiju unutar pet geografsko i geološki različitih istraživačkih područja (istočna Hrvatska, središnja Hrvatska, Lika, Istra i kvarnersko područje te sjeverna i srednja Dalmacija). Na tim područjima prikupljat će se podaci o fizičkim, mineraloško-petrografskim i kemijskim karakteristikama arheološke keramike, ali i o karakteristikama lončarskih sirovina prikupljenih u

Obrada arheološke keramike s nalazišta Kalnik-Igrišće

keramika predstavlja vrlo značajan dokaz o tehnologiji, gospodarstvu i tradiciji zajednica iz davne prošlosti, a vrijedan je dokaz i procesa formiranja arheoloških zapisa. Budući da je lončarstvo vrlo tradicionalna ljudska vještina, ona predstavlja i dobру osnovu za društveno orijentirane interpretacije. U skladu s takvim istraživačkim potencijalom osmišljen je i ovaj projekt, a budući da lončarstvo predstavlja produkt dijaloga čovjeka i prirode za razumijevanje lončarskih tradicija iz prošlosti vrlo je važan i dijalog humanistike i prirodnih znanosti. Stoga metodologija istraživanja uspostavnog projekta počiva na dvjema znanostima, arheologiji i geologiji, a istraživačku

neposrednoj blizini arheoloških nalazišta. Na uzorcima keramike i prikupljenog sirovinskog materijala primijenit će se različite analitičke metode od optičke mikroskopije, rendgenske difrakcije na prahu, infracrvene spektroskopije, sedimentologije do geokemije. Obrada uzoraka i glavnina analiza provest će su u Laboratoriju za analizu geoloških materijala Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Rezultati navedenih analiza omogućit će uvid u sastav materijala od kojega su posude izrađivane u prošlosti te u podrijetlo i dostupnost sirovine u odnosu na mjesto proizvodnje. Osim toga, arheološkom obradom velike količine keramičke građe s 20-ak arheoloških nalazišta diljem Hrvatske provest će se i analiza lončarskih proizvodnih tehnika, kao i analiza dokaza o funkciji i načinu njihove upotrebe.

Takvim sveobuhvatnim pristupom nastoji se odgovoriti na niz važnih pitanja usmjerenih na teme poput tehnoloških izbora i načina korištenja resursa, ali i principa prijenosa znanja i vještina kod uspostave lončarskih tradicija u okviru različitih brončanodobnih kulturnih grupa na širem području istraživanja. Ostvarenje ciljeva je omogućeno isključivo proučavanjem keramike kroz njezin čitav životni ciklus te sistematizacijom modela za interdisciplinarno povezivanje geoloških i arheoloških zapisa u kontekstu lončarskih tehnologija. Istraživanjem će se stoga uspostaviti potpuno nova znanja i preispitati postojeća, a rezultate istraživanja nastojat će se kroz interpretativni dio uklopiti u širi kulturni kontekst.

Osim navedenog, sustavnim prikupljanjem podataka omogućit će se uspostava specijalizirane baze podataka kao i studijske zbirke geoloških uzoraka i uzoraka arheološke keramike na Institutu za arheologiju. Upravo s tim ciljem već u prvoj godini trajanja projekta obavljena su dva terenska istraživanja na području Baranje i Turopolja. U fokusu je također i uspostava radne jedinice za analizu i interpretaciju petrografije keramike na Institutu za arheologiju, što predstavlja osnovu za buduća istraživanja i stvaranje jedinstvene, međunarodno relevantne arheološko-geološke baze podataka otvorenog tipa za proučavanje lončarskih praksi na ovim prostorima.

Za više informacija o samom projektu molimo da posjetite Web stranicu na sljedećem linku: <http://prepot.iarh.hr/index.php/hr/>.

Aktivnosti u 2021. godini u sklopu projekta ENGIE

Ana Maričić, Iva Kolenković Močilac, Karmen Fio Firi i Morana Hernitz Kučenjak

Glavna ideja projekta ENGIE – *Encouraging Girls to Study Geosciences and Engineering* je da se različitim aktivnostima doprine stvaranju interesa za studiranjem geoznanstvenih i srodnih inženjerskih disciplina kod djevojaka u dobi od 13 do 18 godina. Upravo zbog toga su Rudarsko-geološko-naftni fakultet, kao jedan od glavnih partnera, zajedno s Hrvatskim geološkim društvom, kao povezanom trećom stranom na projektu, u 2021. godini organizirali nekoliko zanimljivih aktivnosti namijenjenih srednjoškolcima.

Projekt ENGIE je početkom godine predstavljen u emisiji „Dobro jutro Hrvatska“ povodom Međunarodnog dana žena i djevojaka u znanosti koji se obilježava 11. veljače. U emisiji je sudjelovala Iva Kolenković Močilac te je dala kratki pregled aktivnosti projekta. Snimku emisije možete pogledati na <https://magazin.hrt.hr/znanost-tehnologija/međunarodni-dan-zena-i-djevojaka-u-znanosti-562086?jwsource=cl>. Ujedno su Iva Kolenković Močilac i Ana Maričić sudjelovale u emisiji „Znanstveni krugovi“